

CORNELIU BABA (1906 – 1997), LA 100 DE ANI, PORTRETUL ARTISTULUI DIN TINEREȚE

ANDREI MEDINSKI

Putem boteza *Autoportretul cu pălărie gri* al pictorului Corneliu Baba (ulei pe pânză lipită pe carton, dimensiuni: 0,350 / 0,330, semnat dreapta jos cu sienna arsă, C.Baba, (19)24, drept *Portretul artistului din tinerețe*. Cronologic, este printre primele autoportrete ale artistului (1924).¹ Pictura se află în Colecția Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a județului Timiș.

Vreau să spun că autoportretul, *Portretul artistului din tinerețe*, deschide o paranteză. Poate o perspectivă. Sau mai degrabă, aș zice că este dovada unei certitudini. Pe care tânărul artist Corneliu Baba o avea încă de atunci. Certitudinea că este pictor. Tabloul, pictat parcă în sunete de piculină, a avut inițial alte dimensiuni. Tăietura curajoasă a umerilor și a mâinii nu cred că este rodul compoziției originale. Presupunem că pictura este decupată dintr-o lucrare mai mare. Treabă făcută desigur de artist. Care-și semnează dealtfel pictura în această nouă dimensiune. Pictorul utilizează cu brio amestecul optic. În alternanțe cromatice de cald-rece. Prin laviuri insistente. Astfel că tușele sunt înecate în zemuri. Există doar câteva împăstări inspirate. Iar textura pânzei lipite îmbunătățește fericit suprafața modeleului. Toate, atuuri incontestabile pentru un portret din categoria celor psihologice.

Surprinzătoare cuceriri tehnice și virtuozități picturale pentru un tânăr artist de numai optsprezece ani!

Pictura reprezintă un portret în clarobscur. Portretul unui tânăr cu pălărie fumând pipă. O pălărie gri umbrindu-i fruntea și ochii. Ce să ghicim oare de sub păvaza umbrei? O privire întrebătoare? Sau poate una melancolică: Tinerețea este un vis. Un vis frumos. Tinerețea este un vis sau un fum?! Manet sau Degas? Deocamdată, autoportretul degajă doar sobrietate și optimism. Încredere în sine. Lucrarea nu are încă trimiteri la memoria culturală. La accentele grave ale pânzelor lui Goya sau Rembrandt. Marii favoriți de mai târziu ai pictorului. În umbra, sau mai degrabă în lumina căroră, artistul și-a pictat mai apoi opera. Compozițiile și autoportretele.² Și, poate, de ce nu, întreaga sa creație artistică sortită posterității.

Maestrul Corneliu Baba, pictor, academician și Cetățean de Onoare al Timișoarei, a trăit aproape un veac. Asta pentru că maeștrii trebuie să trăiască mult, fiindcă avem mare nevoie de ei. Artistul, *ultimul cap de pod al marii picturi*,

cum cu nemăsurat, dar justificat orgoliu îi plăcea să-și spună, a parcurs un secol plin de frământări și convulsii sociale. Și culturale. Periplul artistic al pictorului a acoperit aproape întreg teritoriul României. Devenită în acel secol România Mare. A locuit și a creat la Craiova, Caransebeș, Lugoj, Băile Herculane, Iași, București. A expus în România și în alte țări ale lumii (Belgia, Germania, SUA, Rusia, Austria, Franța, Italia etc.).

Într-o vreme, asta după armată, prin anul 1931, artistul a poposit și la Timișoara.

Timișoara...Un oraș care l-a iubit. Dragostea a fost reciprocă. Și împărtășită. (Mai târziu, în amurgul vieții, artistul a donat prin testament orașului Timișoara întreaga sa colecție de artă).

Aici, în orașul de pe Bega, pictorul a coabitat o vreme cu gruparea avangardist-expresionistă condusă de Ștefan Szöny. Alături de Iulius Podlipny și Adalbert Varga. Pe atunci tânărul Corneliu Baba locuia într-un pod. Într-un fel de atelier-mansardă. Aflat pe undeva, prin clădirile ce străjuiesc una din străduțele ce dau în Piața Unirii. De unde diminețile, grupul de artiști cu paleta mare prinsă pe spate în bandulieră, plecau în căutarea motivului. Traversând orașul spre un câmp al cerșetorilor. Loc al celor bătuți de soartă. Doar că tânărul pictor nu s-a lăsat copleșit de așa-zisul motiv expresionist.³

Artistul a rămas de la început credincios propriului său eu. Deși, în periplul său artistic, pictorul a străbătut destule locuri și a cunoscut destui oameni. Și mari artiști. Bunăoară Iașul. Iașul lui Nicolae Tonitza. Mai apoi, Bucureștiul obsedantului deceniu. A cunoscut totodată nedumeririle, zbuciumul și triumfalismul socialist al artei românești. Arta sub dictatura partidului unic și a conducătorilor săi. A trăit și în Bucureștiul sfârșitului de veac. Acolo, unde, de fapt, *Spaimetele și Regele nebun* închid paranteza. O mare și cumplită paranteză existențială!

Doar că, artistul a hotărât să rămână pictorul Corneliu Baba. De la început, până la sfârșit!

Acum, la 100 de ani de la nașterea artistului, Muzeul de Artă din Timișoara găzduiește *Colecția de artă Corneliu Baba*. Alături de multe alte lucruri de suflet ale pictorului. Oferite cu tot dragul, Timișoarei. Așa că, de acum încolo, putem spune că maestrul Corneliu Baba este bănățean. Nu pentru că așa vrem noi, ci pentru că așa a vrut artistul. Așa a hotărât pictorul Corneliu Baba!

Bibliografie

K.H.Zambaccian, *Corneliu Baba*, București, 1958

Tudor Vianu, *Corneliu Baba*, album, Editura Meridiane, București, 1964

Corneliu Baba, *Însemnări ale unui artist din Est*, album, Fundația Culturală Română, București, 1997

Pavel Țușară, *Corneliu Baba*, album, Londra, 2001

Portretul artistului din tinerețe, ulei pe pânză lipită pe carton, dimensiuni: 0,350 / 0,330, semnat dreapta jos cu sienna arsă, C. Baba (19)24.

Pictura se află în Colecția Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Timiș.

Foto Virgil Streian

Plachetă realizată după autoportretul mai sus menționat, de sculptorul

Luigi Varga în cadrul **Programului Areal Banat- Patrimoniu mobil-2006 al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a Județului Timiș**, cu prilejul sărbătoririi **Centenarului Corneliu Baba la Timișoara-noiembrie 2006**.

Foto Virgil Streian

Note

1 **Primul autoportret al pictorului Corneliu Baba: Autoportret, 1922, ulei pe carton, dimensiuni: 0,275 / 0,225, semnat și datat, dreapta jos cu roșu, Corneliu Baba, (19)22, se afla în colecția artistului.**

2. **Sunt cunoscute cel puțin 18 (optsprezece) autoportrete ale pictorului Corneliu Baba : Autoportret, 1922, ulei pe carton, dimensiuni: 0,275 / 0,225, semnat și datat, dreapta jos cu roșu, Corneliu Baba, (19)22, se afla în colecția artistului.**

Portretul artistului din tinerețe, 1924, ulei pe pânză lipită pe carton, dimensiuni: 0,350 / 0,330, semnat dreapta jos cu sienna arsă, C. Baba (19)24, se află în Colecția Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a județului Timiș.

Autoportret, 1942, ulei pe carton pânzat, dimensiuni: 0,450 / 0,410, semnat și datat, dreapta sus

cu brun, Baba, (19)42, se afla la Iași, Complexul Muzeal Moldova.

Autoportret, 1951, desen colorat, dimensiuni: 0,360 / 0,270, semnat dreapta jos cu negru,, anul nou (19)51Baba, se afla în colecția artistului.

Autoportret, 1955, ulei pe pânză, dimensiuni: 0,900 / 0,750, semnat, Baba și datat (19)55 dreapta sus cu brun,, se afla la Iași, Complexul Muzeal Moldova.

Autoportret, 1963, ulei pe carton, dimensiuni: 0,370 / 0,325, semnat și datat, (19)63 dreapta jos cu negru, Baba, se afla în colecția artistului.

Autoportret, 1971 ulei pe carton, dimensiuni: 0,320 / 0,280, semnat, Baba și datat (19)71 dreapta jos cu roșu, se afla la Ploiești, Muzeul de Artă.

Autoportret cu fes roșu, 1971, ulei pe pânză, dimensiuni: 0,583 / 0,497, semnat, Baba și datat (19)71 dreapta sus cu roșu, se afla la Muzeul Național de Artă al României.

Autoportret, 1971, pastel ulei pe hârtie, dimensiuni: 0,260 / 0,210, semnat și datat, (19)71 dreapta jos cu cărămiziu, Baba, se afla în colecția artistului.

Schiță de autoportret, (1976), acuareleă, dimensiuni: 0,190 / 0,160, nesemnat nedatat, se afla în colecția artistului.

Autoportret, 1979, ulei pe carton, dimensiuni: 0,220 / 0,170 semnat dreapta jos cu negru, Baba, și datat, (19)79 pe verso, se afla în colecția artistului.

Autoportret, 1980, ulei pe pânză, dimensiuni: 1,1000 / 0,810 semnat și datat, (19)80 dreapta jos cu negru, Baba, se afla în Italia, Florența, Galeriile Uffizi.

Autoportret –De ce?, 1984, ulei pe pânză, dimensiuni: 1,000 / 0,710, semnat și datat (19)84 dreapta sus cu roșu, Baba, se afla la Muzeul Național de Artă al României.

Autoportret, 1984, pastel ulei pe hârtie, dimensiuni: 0,195 / 0,180, semnat și datat, dreapta jos cu negru, Baba, (19)84, se afla în colecția artistului.

Autoportret, 1986, ulei pe carton pânzat, dimensiuni: 0,490 / 0,470 semnat și datat, (19)86 dreapta jos cu roșu Baba, se afla în colecția artistului.

Autoportret, 1986, ulei pe pânză, dimensiuni: 0,850 / 0,750 semnat și datat, (19)86 dreapta jos cu negru, Baba, se afla la Tulcea, Muzeul de Artă.

Autoportret, 1986, ulei pe pânză, dimensiuni: 1,055 / 0,810 semnat și datat, T(19)86 dreapta jos cu brun, Baba, se afla în colecția artistului.

Autoportret, 1991, ulei pe pânză, dimensiuni: 1,150 / 0,825 semnat și datat, (19)91 dreapta jos cu roșu, Baba, se afla în colecția artistului.

3. În anul 1943, Corneliu Baba, participă la Expoziția retrospectivă a artiștilor din Banat.